тичному сюжеті її твору. Так, “Лісова пісня”, згідно з аналізом Забужко, “це українська легенда про Ґрааль”, що вимагає від аналітика тлумачення містичної семантики чаші св. Ґрааля, яку використовував Христос і апостоли під час Таємної Вечері. Ґрааль — містичний “універсальний принцип”, “впалий з небес”, він дарує наближеному вічну молодість і постійне відродження, нагадуючи образ Фенікса, який згоряє й відроджується з попелу. Отже, сама сутність Ґрааля як універсального принципу визнається Забужко, а те, що *принцип* — це і є батьківсько-божественна, сакрально-мужня організаційна сутність, опускається. Знімається також метафізична подія сходження впорядковуючої сутності в материнське лоно (чашу), тому духовний пошук Ґрааля проголошується правдиво духовною місією святого лицаря, але лицар шукає *не чашу Ґрааля*, яка й символізує цілісну батьківсько-материнську (чоловічо-жіночу), небесно-земну метафізичну єдність, а *сам Ґрааль*, який демонізується.

Белетризоване есе О.Забужко — це відповідь-альтернатива до аристократичного проекту, озвученого в моїх дослідженнях Лесі Українки та історії української літератури. Об’єктивному дослідникові впадуть в око “дискурсивні збіги” Забужчиного аристократичного проекту й мого. За її ж словами, подібні “дискурсивні збіги” випадковими не бувають”. Але в читачів може виникнути закономірне запитання: чому немає жодного посилання О.Забужко на мої дослідження Лесі Українки та на мій патріархальний аристократичний проект? “Важливим прийомом усіх без винятку владно-дискурсивних практик — може, навіть важливішим, ніж пряма фальсифікація, — виступає замовчування” (138), — ці слова із книжки О.Забужко можуть служити відповіддю. Фігура замовчування моїх “антифеміністичних” студій над Лесею Українкою знову нагадує “Казку про калинову сопілку”. Ця казка дає нам привід перепитати: Леся Українка — насправді “бабина” чи “дідова” донька?

“Зі спогадів О.Косач-Кривинюк... видно, що Леся ідеально підпадала під психотип т. зв. “татової доньки” (451), — констатує О.Забужко. Тлумачення Лесі Українки як “благородної”, що все життя вчилася *розміряти свою силу*, “контролювати божевілля”, — це аргумент для образу Лесі Українки як “батькової доньки”. Жертовне аристократичне служіння Святому Духові без Батьківського організаційного принципу неможливе. Це вочевидь розуміла Леся Українка, пізнавши причину загибелі анархічної Трої в образі Кассандри.

Поза сумнівом, книжка Оксани Забужко вразить своїм інтелектуальним конструюванням, її не можна не дочитати до кінця. Адже так хочеться дошукатися джерела, яке невпинно продукує натхненний інтелектуальний роман феміністки із земним деміургом. Очевидно, саме феміністичне й космополітичне абстрагування любовного об’єкта, який утрачає тут органічну національну мужність і позбавляється ме-тафізичної сутності (оскільки Святий Дух подається без організуючого Батьківського принципу), продукує це спокусливо інтелек-туальне фарисейство — феміністичну єресь для постмодерністського культурного націоналізму.

Ніла Зборовська

Строфа

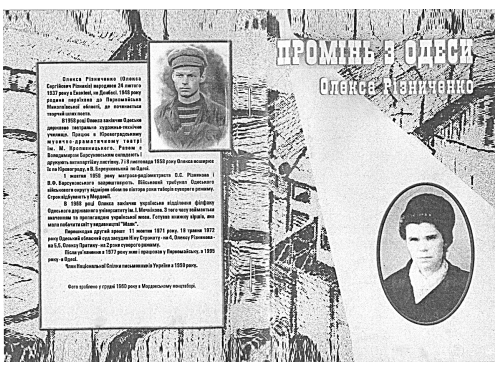

Ви освятили нари, Ніно,
як Ісус свого хреста,
у тій, в ненашій вже чужині,
де скаженіє мертвота...
У струсанині, стусанині
несли Ви з честю свій полон...
Цілує руку Стус у Ніни,
як ту цілують, що з ікон.

У поемі **“Промінь з Одеси: До 30-х роковин Української Гельсінкської Групи” (КА-ДО, 2006) Олекси Різниченка (Різникова)** із промовистим епіграфом із “Ріґведи”: “О боги! Дайте нам багатство, / що складається з героїв!”, присвяченій славетному подружжю правозахисників (одній із засновників УГГ, ученому-мікробіологу, одеситці Ніні Строкатій-Караванській та її чоловікові Святославу Караванському, авторові “Російсько-українського словника складної лексики”, 1998), подано добірку поезій із попереднього однойменного видання 2000 р. та деяких правозахисних документів. О.Різниченко — лауреат премій імені П.Тичини (1991), К.Паустовського (1998), “Твої імена, Одесо”, імені Тараса Мельниченка (2004), автор 15 книжок поезії, прози з мовних питань — “Чим українська мова багатша за інші”, 2001; “Складівниця: Склади української мови”, Скайбук, 2003 та ін.

Незалежній Україні бути у віках! Як каже поет, “свічки каштанів нам допоможуть / усіх розглянути навкруг [...] й напевне взнати, хто є друг”.

В.Л.